

SYMPOSIUM 22 mei 2023

Samen werken aan duurzame bossen

25 JAAR
DE BOSGROEPEN

Programma

12.30 - 13.15 u. **Onthaal met koffie en thee**

met de mogelijkheid om het bezoekerscentrum van het Vlaams parlement te ontdekken

13.15 - 13.30 u. **Verwelkoming**

door Eric Smeets, voorzitter Koepel van Vlaamse Bosgroepen en Jan De Haes, gedeputeerde provincie Antwerpen

13.30 - 15.00 u. **Keynote speakers**

- **Uitdagingen voor toekomstig bosbeheer in Vlaanderen** door professor Bart Muys
- **Van startup tot onmisbare schakel: 25 jaar De Bosgroepen** door Bosgroepcoördinatoren An Pierson en Jan Goris
- **Privéboseigenaar spreekt vanuit de buik over het bos** door Chris Couwelier
- **Particulier bosbeheer in Vlaanderen** door minister van omgeving Zuhail Demir

15.00 - 15.30 u. **Pauze**

15.30 - 17.00 u. **Panelgesprek over bosuitbreiding, houtproductie en de rol van privébosbeheer en De Bosgroepen in de toekomst**

onder leiding van Jan Veerheeke (Minaraad) met Wim Smits (Natuur en Bos), gedeputeerde Jan De Haes (provincie Antwerpen), Andries Saerens (houtsector), professor Kris Verheyen (UGent), Marie-Dominique Vande Plassche (boseigenaar) en Sylvie Mussche (coördinator Bosgroep Oost-Vlaanderen Noord)

17.00 - 19.00 u. **Slotmoment**

met een hapje, drankje en een goed gesprek

in dit nummer

Vijf coördinatoren van het eerste uur _ 4

Suzanne De Smedt, ex-bestuurder bij de eerste Bosgroep _ 8

De Bosgroepen in cijfers _ 10

Roel Vanhaeren, ex-medewerker Natuur en Bos _ 12

Straf beleid, sterke bossen _ 14

Mooie herinneringen _ 18

Bert Wierbos, houtaankoper voor West Fraser _ 20

Kris Vandekerkhove en Sofie Verreydt, de toekomst van ecologisch bosbeheer _ 22

Contactgegevens _ 24

De Bosgroepen verbinden eigenaars _ 24

Beste bosliefhebber

Vijftwintig jaar. Een kwarteeuw. Zo lang is het geleden dat de eerste kiemen voor De Bosgroepen gelegd werden.

Het doet ons deugd jullie te mogen **verwelkomen** op het symposium van De Bosgroepen. Op de volgende bladzijden laten we **enkele pioniers vertellen over de prille begindagen**. Wat opvalt in deze verhalen, is het engagement, de liefde voor bossen, de durf en wil om te experimenteren en groeien. Het DNA van De Bosgroepen is niet veranderd. Ondanks alle politieke en maatschappelijke veranderingen bleef onze missie dezelfde: bouseigenaars verenigen en hen helpen om hun bos te beheren op een manier die bij hen past.

We laten **onderzoekers en experts aan het woord over duurzaam bosbeheer** en spraken met **onze beleidsmakers** over hun ervaringen met De Bosgroepen. Samen met hen **kijken we ook vooruit**, want enkel door nu werk te maken van meer en beter bos, kunnen we onze bossen wapenen tegen toekomstige uitdagingen.

Uiteraard willen we al onze voormalige en huidige medewerkers, bestuurders, vrijwilligers en leden van harte bedanken voor hun tomeloze inzet voor goed beheerde privébossen in Vlaanderen en om de stem van private eigenaars luid en duidelijk te doen klinken. Ook willen we onze **warme dank** uitspreken aan de Vlaamse overheid en de provincies, want zonder hun steun zouden we hier vandaag niet staan.

Op een bosrijke toekomst!

Eric Smeets

voorzitter,
Koepel van Vlaamse Bosgroepen

COLOFON

Dit is een uitgave van de Koepel van Vlaamse Bosgroepen vzw | **Coördinatie** Pascal Vanhees, Bosgroep Limburg | **Tekst** Leen Raats, Teksttype.be, Eric Smeets, Dries Moerloose, Pascal Vanhees, Jan Goris | **Concept en vormgeving** Hilde Winters, Informatie en Communicatie, provincie Limburg | **Fotografie** Robin Reynders, Informatie en communicatie, provincie Limburg, Erwin Deros, De Bosgroepen | **Drukwerk** Provincie West-Vlaanderen (???) | **Oplage** 300 ex. | **Verantwoordelijke uitgever** Eric Smeets ??? | **Wettelijk depotnummer** D/2023/5857/?? Deze publicatie werd gedrukt op houtvrij gerecycleerd CO2-neutraal papier met EU Ecolabel en FSC certificaat???

Vijf coördinatoren van het eerste uur

We gaan op zoek naar de bakermat van De Bosgroepen: de Antwerpse Noorderkempen en hoe de organisatie van daaruit groeide in heel Vlaanderen.

Van een aantal "jonge honden" die aan een bureau gedropt werden met een lijstje namen van boseigenaars en de eerste voorzichtige infoavonden voor 15 geïnteresseerden, groeiden we uit tot een hecht netwerk van 10 vzw's met in totaal 15 000 leden. Als je die pioniers van weleer toen had verteld waar we anno 2023 zouden staan, hadden ze je vast niet geloofd.

Hoe ging het eraan toe in die beginjaren?

Jan Seynaeve: "In 1999 nam ik de rol van Frederik Vaes over binnen het Bosverplegingsproject 'de Kempische Heuvelrug', dat in 2001 uitmondde in Bosgroep Kempense Heuvelrug vzw. Een werkgroep van privéboseigenaars, waarvan ook het Vlaamse Gewest en de provincie deel uitmaakten, schreven de statuten. Er was veel dynamiek en enthousiasme. Het Vlaamse Gewest betrok ons ook bij de ontwikkeling van het uitvoeringsbesluit van het Bosdecreet dat De Bosgroepen rechtsgrond gaf. Een nieuwe, inspirerende samenwerking tussen privé-eigenaars en overheid!"

Sylvie Mussche: "Voor mij begon het in 2001, met een lijstje van zo'n 15 boseigenaars die gekend waren bij de Vlaamse overheid. De Vlaamse overheid, de provincie Oost-Vlaanderen en de stad Sint-Niklaas werkten samen voor de start van het eerste Bosgroepproject in Oost-Vlaanderen. Ik werd, samen met een administratieve collega, aangeworven door de provincie. Mijn opdracht was om Bosgroep Zandrug Maldegem-Ste-kene op te richten. Ik was piepjong, net zoals de coördinatoren van andere gebieden. Het hielp in het contact met boseigenaars dat we jong en onbevooroordeeld waren. We keken met een open blik naar alles."

An Pierson: "Ik verving in 2001 Jan Mampaey als coördinator van de prille Bosgroep West-Limburg. In Noordoost-Limburg liep op dat moment ook een pilootproject op initiatief van Jan Spaas die een

"Dat mensen zelf natuur in bezit hebben, geeft een speciale band. Die liefde en dat eigenaarschap geven een extra dimensie aan het natuurbeheer."

– Jan Seynaeve

tiental grote boseigenaars verenigde in een vzw, Geert Bruynseels was daar de coördinator. In 2002 nam de provincie dat project over, werd ik daarvan coördinator en kwam er een nieuwe coördinator voor Bosgroep West-Limburg."

Jan Goris: "Ik startte in 2002 vanuit het toen recent opgerichte Regionaal Landschap Houtland. Jarenlang waren ik en de administratieve kracht Marie-Louise de enige Bosgroepmedewerkers in West-Vlaanderen. We waren manusjes-van-alles. Bij evenementen stonden we al vroeg in de keuken om koffie te zetten. Tegen de maand april waren de financiële reserves op en was het wachten op de jaarlijkse subsidie. De coördinatoren van over heel Vlaanderen vormden een hechte groep of hadden een echte 'klik' met elkaar. Onze samenkomsten waren altijd een feestje. Het eerste tweedaagse coördinatorenoverleg vond plaats in een houten chalet van mijn nonkel in de Ardennen, waar de helft van ons op de grond sliep en

"Het hielp in het contact met boseigenaars dat we jong en onbevooroordeeld waren. We keken heel open tegen de dingen aan." – Sylvie Mussche

iemand van ANB in de kookpotten roerde. Ik herinner me ook een meerdaagse Inverde-excursie in Oostenrijk, waar we tot in de late uurtjes dansten en zongen en waar we voor het ontbijt in een meer gingen zwemmen."

Jeroen Franssens: "Ik werd in 2004 coördinator van Bosgroep Dijle-Geteland. Voorheen was er het niet zo succesvolle pilootproject Bosgroep Noord-Hageland. Ik werd betaald door het Regionaal Landschap en een intercommunale. Het was een warme omgeving om in te werken. Wij moesten op zoek naar een andere aanpak dan in de Kempen, want de eigendommen waren groter en de bossen meer verspreid. Er was minder nood aan samenwerken en gezamenlijke houtverkoop werkte bij ons niet. Het was een spannende, stimulerende periode. We hadden geen echte ancients om op terug te vallen, dus al snel was ik de ancients."

“We toonden al meermaals dat we creatief kunnen zijn met middelen en telkens de energie en motivatie vonden om door te gaan. Onze sterke achterban vormt de basis voor een lange, mooie toekomst.” – An Pierson

Wat was er zo vernieuwend aan de aanpak van De Bosgroepen?

Jan Seynaeve: “Dat we neutrale verenigingen van boseigenaars zijn. De eindbeslissing ligt bij hen, maar de overheden zijn wel enorm betrokken. Het eerste wat mensen ons vroegen wanneer we naar hen toestapten, was: ‘Ge zijt toch gene groene, he?’. Veel eigenaars dachten dat er wel een addertje onder het gras moest zitten.”

An Pierson: “Dat de eigenaars en ambtenaren elkaar spreken op vergaderingen, creëert wederzijds vertrouwen en draagt bij aan de positieve sfeer. Een eerste golf van eigenaars was snel enthousiast, anderen waren wat achterdochtiger, maar de mond-tot-mondreclame onder boseigenaars en de resultaten op het terrein zorgden voor een snelle groei.”

Jeroen Franssens: “We luisteren echt naar de mensen en leggen niets van hogerhand op. Het was een initiatief van de overheid, maar niemand wees met het vingertje.”

Wat is er de afgelopen 25 jaar veranderd?

Jan Goris: “Qua doelstellingen veranderde er nagenoeg niets. Wat we wel zien, is dat bossen regelmatig van eigenaar veranderen. We zien nu opvallend veel nieuwe eigenaars die een bos kopen om er tiny houses te verhuren of workshops bushcraft of yoga te geven, waarbij ze stuiten op de boswetgeving. Notarissen en makelaars zouden hen beter moeten inlichten. Anderzijds zien we een groeiende groep jonge mensen die een bos

“Het eerste tweedaagse coördinatorenoverleg vond plaats in een houten chalet van mijn nonkel in de Ardennen, waar de helft van ons op de grond sliep en iemand van ANB in de kookpotten roerde.” – Jan Goris

kopen om een stukje groen Vlaanderen te behouden.”

Jan Seynaeve: “We creëren nu veel meer nieuw bos, zowel via spontane verjonging als aanplantingen. We gaan ook relaxter om met exoten. In het begin wilden we van elke eigenaar een beheerder maken. Nu weten we dat niet iedereen dat kan of wil. Sommige leden willen gewoon een betrouwbare partner die er mee voor zorgt dat het bos goed beheerd wordt, zonder dat het hen veel geld kost.”

An Pierson: “Er zijn natuurlijk wel eigenaars die veel zelf doen en enkel bij ons komen aankloppen voor een kapmachtiging of de opmaak van een beheerplan.”

Sylvie Mussche: “De context waarbinnen we werken en de wetgeving veranderden enorm de voorbije jaren. Alles is complexer en de nood aan professionele begeleiding voor de doorsnee boseigenaar nog groter. Het ledenaantal van De Bosgroepen groeide heel sterk, waardoor we nu minder tijd kunnen besteden aan elk individueel lid. Daarnaast professionaliseerden we ons steeds verder, onder meer met de oprichting van de Koepel van Vlaamse Bosgroepen. Het belang van de Koepel nam nog toe nadat de bevoegdheid voor De Bosgroepen in 2014 verschoof van de Vlaamse overheid naar de provincies.”

Wat zijn de grootste verwezenlijkingen van De Bosgroepen?

Sylvie Mussche: “We tilden het beheer van privébos naar een hoger niveau. Dankzij onze neutrale, bemiddelende rol konden we een

krachtig netwerk uitbouwen. Eigenaars komen via ons ook met elkaar in contact en wisselen ervaringen uit.”

Jeroen Franssens: “We veroorzaakten een mindshift bij de politiek en de natuursector, die plots beseften dat privé-eigenaars, met wat ondersteuning, aan kwaliteitsvol natuurbeheer kunnen doen en dat het niet nodig is om alle natuurgebieden aan te kopen om natuurdoelstellingen te behalen. We gaven boseigenaars ook meer plezier in bosbeheer.”

Jan Seynaeve: “De bossen van bepaalde leden zien er nu totaal anders uit dan twintig jaar geleden, met meer boomsoorten en biodiversiteit. We betekenen vaak meer voor onze leden dan hulp bij bosbeheer. Je zit samen rond de keukentafel en bent een luisterend oor. Dat mensen zelf natuur in bezit hebben, geeft een speciale band. Die liefde en dat eigenaarschap geven een extra dimensie aan het natuurbeheer. Als we dat zouden verliezen, gaat er iets ontzettend moois verloren.”

Jan Goris: “Privébossen werden lang meewarig bekeken. De bossen waren verwaarloosd, kennis over het beheer ontbrak en tijd om het beheer uit te voeren ook. Uit de laatste bosinventaris blijkt echter dat de privébossen het op een aantal vlakken minstens even goed en soms zelf al beter doen dan openbaar bos. Ik wil graag denken dat De Bosgroepen hiervan aan de basis liggen.”

An Pierson: “Mijn grootste drive is dat we mensen echt helpen. Bij al mijn collega's vind ik die dankbaarheid en het plezier terug. Er is geen

enkele andere organisatie of overheidsdienst die in de bres springt voor de kleine privé-eigenaars zoals wij dat doen, wat natuurlijk enkel kan dankzij de steun van de overheid. We zijn ook echt mee met de laatste ontwikkelingen en volgen het onderzoek op de voet. Dat is enorm belangrijk om de bossen weerbaar te maken voor de toekomst.”

Wat zijn de grootste uitdagingen waar De Bosgroepen voor staan?

Sylvie Mussche: “We krijgen steeds meer taken, soms zonder voldoende bijkomende financiering. Denk bijvoorbeeld aan de bosuitbreiding, de realisatie van Europese natuurdoelen en de verhoogde nood aan communicatie om het draagvlak te vergroten voor lokale houtproductie en boswerken.”

Jan Goris: “De discussies rond kapwerken nemen toe, zelfs in bossen waar we in het verleden zonder problemen dunningen uitvoerden. Communicatie is hier een grote uitdaging. Daarnaast slinken de overlevingskansen van jonge bossen door de klimaatverandering en wildvraat.”

“We gaven boseigenaars meer plezier in bosbeheer. Vaak merkte ik dat eigenaars zich na een eerste terreinbezoek, waarbij we de angst en belemmeringen wegnamen, ontloopten tot gelukkige bosbeheerders.”

– Jeroen Franssens

Ik kan me voorstellen dat jullie een vat vol anekdotes zijn!

Jan Goris: “Op een mooie dag troonde een eigenaar me mee naar een schuurtje, waarin een helikopter bleek te staan. We maakten een vlucht over mijn volledige werkingsgebied. Daarbij cirkelden we ook zeer laag boven ons kantoor, tot verbazing van mijn collega's.”

Sylvie Mussche: “Ik heb ooit een terreinbezoek in Aalter uitgesteld omdat ik bij aankomst in het bos de politie en het parket aantrof die een moordzaak onderzochten. Collega Maud, die wist dat ik daar een afspraak had, hoorde het op het radionieuws en belde me in paniek op met de vraag of alles in orde was.”

Jeroen Franssens: “Toen ik eens met een eigenaar stond te praten in zijn bos, passeerden er twee mannen die ons de weg vroegen. Even later arriveerden er politiecombi's, waaruit agenten met automatische geweren en kogelvrije vesten sprongen. Die twee mannen bleken ontsnapte, gewaardeerde gevangenen.”

Suzanne De Smedt, ex-bestuurder bij de eerste Bosgroep

“We merkten dat veel leden hun eigen bos terug gingen waarderen, in een tijd waarin meer interesse was voor verre reizen dan voor natuur in eigen land.”

Vijfentwintig jaar geleden kreeg Suzanne De Smedt de vraag om mee te stappen in een nieuwe vzw van bouseigenaars in de Antwerpse Kempen. Al snel werd ze lid van de Raad van Bestuur, een positie die ze zo'n 15 jaar enthousiast zou bekleden. Daarmee behoorde ze tot de eerste lichten van bouseigenaars die zich verenigden en een gezamenlijke visie voor hun bos uitwerkten.

Hoe begon jouw Bosgroepavontuur?

Suzanne: “Mijn man en ik kochten een huis met een aanpalend bos van 1,5 ha in Lichtaart. We wisten niets van bosbeheer en lieten de natuur haar gang gaan. Op een dag kregen we bezoek van Frederik Vaes, die peilde naar onze plannen voor het bos. Hij vertelde over het pilootproject waar hij mee bezig was: bouseigenaars bij elkaar brengen. Toen ze mij vroegen of ik me wilde aansluiten bij een nieuwe vzw en me kandidaat stellen als bestuurder, dacht ik: waarom ook niet?”

Hoe verliepen die eerste jaren?

“Als lerares plastische kunsten was ik niet thuis in de werking van vzw's, maar ik werd verkozen als bestuurder bij Bosgroep Kempische Heuvelrug en leerde snel bij. De meeste leden hadden een sterke visie voor hun bos, waardoor ook mijn blik verruimde. In het begin waren we slechts met een handvol privé-eigenaars, de gemeente, Jos Geuens van de provincie en coördinator Jan Seynaeve. We ondersteunden eigenaars met advies en organiseerden praktische cursussen, wandelingen en infodagen. Je voelde dat er interesse was. De Bosgroep groeide snel.”

Wat was de visie in die beginperiode?

“We probeerden eigenaars samen te brengen, om op een grotere schaal werken uit te voeren. Eerst lag de focus op achterstallig bosbeheer en exotenbestrijding. De gezamenlijke houtverkoop was ook vroeg een vaste waarde. Het was voor sommige eigenaars een stimulans en we merkten dat ze hun bos terug gingen waarderen, in een tijd waarin mensen meer interesse hadden in verre reizen dan in natuur in eigen land.”

“Wat ons eigen bos betreft, leerde ik snel en liet een grote, broodnodige dunning uitvoeren. Zo'n dunning schrok veel eigenaars af, omdat het er niet zo mooi uitziet en weleens opmerkingen van wandelaars oplevert. Maar door mijn engagement in de Bosgroep kon ik goed uitleggen waarom de kappingen

nodig waren en waarom we dood hout lieten liggen.”

Zijn er anekdotes van die eerste jaren die je bijbleven?

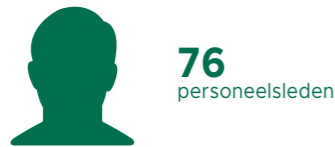
“In het begin was ik de enige vrouw. Toen we eens waren uitgenodigd bij een Bosgroep in het Brussels, inclusief een bezoek aan de bloeiende boshyacinten van het Meerdaalwoud, moest er iemand bob zijn om met het busje te rijden. De mannen waren enthousiast toen ik me kandidaat stelde, maar ze leken er toch niet helemaal gerust in. Tijdens de terugrit, met mij aan het stuur, waren ze opvallend stil ...”

Wat wens je De Bosgroepen voor de toekomst?

“Dat ze dit unieke platform voor privé-bouseigenaars sterk blijven uitbouwen. Verder wens ik ook dat De Bosgroepen ons blijven vertegenwoordigen op alle niveaus: de gemeente, de provincie en Vlaanderen en dat het besef van onze meerwaarde als privé-eigenaar nog meer mag doorsijpelen. Zelfs een kleine eigenaar heeft een belangrijke inbreng bij natuurbehoud. Ik hoop dat we kunnen blijven rekenen op de ijver van de talloze vrijwilligers, die helpen bij kleine beheerwerken en aanplantingen. Ze zijn onmisbaar!”

ENKELE Cijfers

DE BOSGROEPEN TELLEN VANDAAG

DE BOSGROEPEN ZORGEN JAARLIJKS GEMIDDELD VOOR

WIST JE DAT...

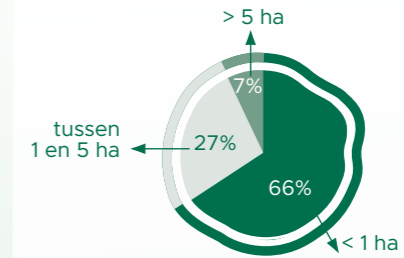

van de bosoppervlakte van bosgroepleden in een beheerplan is opgenomen.

in **2022**
De Bosgroepen een recordaantal van

AANTAL HA BOS PER LID

Oprichting eerste Bosgroepen uit de pilotprojecten in Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant.

Het uitvoeringsbesluit over De Bosgroepen wordt gepubliceerd. Hiermee worden De Bosgroepen officieel boven het doopvont gehouden en erkend als organisatie voor particulier bosbeheer.

Met de oprichting Bosgroep IJzer & Leie werken 19 Bosgroepen gebiedsdekkend in heel Vlaanderen.

Oprichting van de Koepel van Vlaamse Bosgroepen

De Bosgroepen worden lid van de Bosalliantie van de Vlaamse Overheid, die grote ambities rond bosuitbreiding vooropstelt.

De Bosgroepen bestaan 25 jaar en ondersteunen bijna 15 000 leden in duurzaam bosbeheer en beheeren samen met hen ongeveer 60 000 ha bos in Vlaanderen, zowat de helft van alle Vlaamse bossen.

De eerste pilotprojecten om privéboseigenaars te ondersteunen gaan van start in Antwerpen en Limburg.

De werking van De Bosgroepen slaat aan, ook in Oost- en West-Vlaanderen worden de eerste Bosgroepen opgericht.

Limburg wordt, na de oprichting van Bosgroep Limburgse Duinen, de eerste provincie waar De Bosgroepen volledig gebiedsdekkend werken.

De bevoegdheid van De Bosgroepen verhuist van de Vlaamse naar de provinciale overheid. We mogen ons 10 000* lid verwelkomen.

Bosgroep Kempense Heuvelrug en Bosgroep Kempen Noord stappen in een fusietraject. Ook de vijf Limburgse Bosgroepen fuseren tot één Bosgroep Limburg.

Bosgroepen Antwerpen-Noord en Antwerpen-Zuid fuseren tot Bosgroep Antwerpse Gordel. Bosgroep Vlaams-Brabant wordt opnieuw verankerd binnen de provincie. Er zijn nu 10 Bosgroepen actief in Vlaanderen.

Roel Vanhaeren, ex-medewerker Natuur en Bos

In de jaren '90 werkte Roel Vanhaeren voor de afdeling Bos en Groen van de Vlaamse overheid, die later samen met de afdeling Natuur zou fuseren tot het Agentschap voor Natuur en Bos. Hij was vanaf het prille begin een van de bezielers van De Bosgroepen. Ook nu hij met pensioen is, spreekt hij met veel passie over het belang van privé-eigenaars voor de toekomst van de bossen in Vlaanderen.

Op welke manier was de Vlaamse overheid betrokken bij het ontstaan van De Bosgroepen?

Roel: "Het Bosdecreet van 1990 besteedde veel aandacht aan privébossen, samen goed voor zo'n 70 % van het Vlaamse bosareaal. Er waren toen meer dan 100 000 eigenaars, met een bos dat gemiddeld minder dan een halve hectare groot was. Het Bosdecreet omvatte maatregelen voor privébos, maar dat vormt nog geen garantie voor realisatie op het terrein. De grote eigenaars waren al enigszins georganiseerd, per provincie was er een ambtenaar privébos en er waren beperkte subsidies voor de begeleiding van beheerplannen."

"Midden jaren '90 startte het Bosverplegingsproject Kempische Heuvelrug. Een team van arbeiders werkte aan de bestrijding van Amerikaanse vogelkers. De Vlaamse overheid voorzag financiële middelen. Gaandeweg verbreedde de werking zich: dunningen, gezamenlijke houtverkoop, beheerplannen, toegankelijkheidsregelingen. Vanuit het Bosdecreet was al bepaald dat bossen veel verschillende functies moeten vervullen. Elke eigenaar legde zijn eigen focus. De Vlaamse overheid en de provincies werkten goed samen en de gemeenten haakten vlot aan."

"Elke vierkante meter bos in Vlaanderen is belangrijk en verdient een doordacht beheer."

Wat was jouw rol hierin?

"Mijn opdracht was om het project draaiende te houden. Tientallen keren reed ik 's avonds naar Retie om vergaderingen bij te wonen. Dan was ik vaak pas om middernacht thuis. Maar ik had het ervoor over, want ik zag de resultaten op het terrein. Vervolgens kreeg ik de opdracht om de werking uit te breiden naar de andere provincies. Dat ging vrij vlot omdat het zo'n goed concept is. Elke politieke partij vond wel een aanknopingspunt. Wij als Vlaamse overheid bleven op de achtergrond. In 2003 is het concept van De Bosgroepen geïntegreerd in het Bosdecreet. Later verschoof de werking van het Vlaamse niveau naar de provincies. Ik nam zelf ook andere taken op, maar bleef van aan de zijlijn volgen en zat in andere overlegorganen met de Bosgroepcoördinatoren."

Zijn er straffe verhalen die je bijbleven?

"Ooit nodigden we prins Laurent uit om te komen spreken op een avondvergadering. Hij was toen heel actief rond natuur en biodiversiteit. We hoopten op persaandacht voor het project, maar lokten vooral nieuwsgierige buurtbewoners. Hij maakte tijd vrij om met iedereen

te praten en was heel geïnteresseerd in bosbeheer en de werking van De Bosgroepen."

Wat wens je De Bosgroepen toe voor de toekomst?

"Ik hoop dat het beleid ook in de toekomst inziet hoe belangrijk privébossen zijn en dat De Bosgroepen meer middelen krijgen om hun ambities waar te maken, ook in de regio's waar ze nu nog niet echt een voet aan de grond hebben. Elke vierkante meter bos in Vlaanderen is belangrijk en verdient een doordacht beheer. De Bosgroepen vervullen een belangrijke rol binnen de Bosalliantie en de nood aan deskundig bosbeheer zal enkel maar toenemen."

Straf beleid, sterke bossen

Al van in het prille begin zijn de Vlaamse overheid en de provincies heel nauw betrokken bij De Bosgroepen. Als financierders, onmisbare partners en sterkhouders-achter-de-schermen garanderen zij ons voortbestaan.

Wij legden Vlaams minister van Omgeving Zuhail Demir en de gedeputeerden van de verschillende provincies telkens twee vragen voor: wat is voor jou de meerwaarde van De Bosgroepen, en wat wens je hen in de toekomst?

Zuhail Demir
Vlaams minister van Omgeving

“De Bosgroepen ondersteunen de Vlaamse boscij-eigenaars bij duurzaam bosbeheer, herstel van de boshabitats en natuurlijk ook de bosuitbreiding. Elke eigenaar die bos heeft of wil, kan gratis en vrijblijvend aansluiten. Iemand van De Bosgroepen komt dan ter plekke om te luisteren wat de eigenaar juist wil en koppelt dat zoveel mogelijk aan ons Vlaams bosuitbreidingsplan. De Bosgroepen zijn op die manier een onmisbare schakel tussen de Vlaamse overheid en de burger. Ze geven advies, organiseren opleidingen en helpen bij de opmaak van natuurbeheerplannen. Als je interesse hebt om te bebossen, kan je zelfs een persoonlijke ‘bosbabbel’ met hen aanvragen via [bosteller.be](https://www.bosteller.be). Ze hebben sinds 2020 al zo’n 400-tal bosbabbels gedaan. We hebben ook recent de historische kaap van 1000 hectare bos bereikt in Vlaanderen, wat mee de verdienste is van De Bosgroepen.”

“Voor de toekomst wens ik dat ze net zoals vandaag het verschil kunnen blijven maken voor de bossen van private eigenaars. Dat betekent meer en gezonde bossen voor betere natuur en recreatie. Bovendien hebben De Bosgroepen voor een echte trendbreuk gezorgd. Tot drie jaar geleden realiseerde men vooral meer compensatiebos dan nieuw bos, maar vandaag zie je dat die verhouding meer gelijk verdeeld is. Dat wil zeggen dat compensatiebos minder gronden afsnoept die bestemd zijn voor nieuw bos. Dat is uiteraard fantastisch nieuws. Ik hoop daarom dat De Bosgroepen die trend kunnen verder zetten en dat men die shift naar nog meer nieuw bos kan maken.”

Jan De Haes
gedeputeerde provincie Antwerpen

“De Bosgroepen verbinden boscij-eigenaar, lokaal bestuur, vrijwilliger én burger rond heel wat belangrijke maatschappelijke thema’s als bosuitbreiding, ecosysteemdiensten, evenwicht tussen economie en ecologie en klimaatweerbaarheid van onze bossen.

Boscij-eigenaars in Antwerpen kunnen rekenen op 3 gebiedsdekkende Bosgroepen waar laagdrempelige dienstverlening centraal staat. Zo krijgen eigenaars toegang tot de mogelijkheden van duurzaam bosbeheer en bosuitbreiding waar Provincie Antwerpen een trekkersrol heeft én ondersteuning biedt.”

“Voor de toekomst wens ik De Bosgroepen veel P’s: plantacties, publicaties, projecten en profit for people and planet! Omdat jullie voor de bossen zorgen en de bossen voor ons zorgen, dikke merci!”

**Bart Naeyaert en
Jurgen Vanlerberghe**
gedeputeerden
provincie West-Vlaanderen

“De experts van De Bosgroepen beschikken over de juiste expertise voor een evenwichtig bosbeheer. Ze weten als geen ander de balans te vinden tussen ecologie, houtwinning en specifieke wensen van de verschillende eigenaars. Naast de private boscijneers begeleiden ze nu ook gemeenten met bebossingsplannen. Een noodzakelijke extra stap, die door de gemeentebesturen in dank wordt afgenomen. Als provincie maakten we extra middelen vrij om, samen met de nieuwe Vlaamse middelen, een voltijds personeelslid te kunnen inzetten hierop. West-Vlaanderen heeft een lage bebossingsindex (2,3%), dat geeft aan dat er nog werk aan de winkel is. We mogen ons echter niet blindstaren op de kwantiteit, en is er nog heel wat winst te boeken op het vlak van de kwaliteit van onze bossen. De Bosgroepen leveren ook hier een heel waardevolle bijdrage.”

“Hun rol als begeleider van de private boscijneers spelen ze nu al 25 jaar met verve. Een verdere uitbouw van de begeleiding richting gemeentebesturen is een nieuw front dat nu geopend is. Daar hebben De Bosgroepen nog een belangrijke rol te vervullen. Bij veel gemeentebesturen leeft er nog wat koudwatervrees om te bebossen. De ontzorgende rol van De Bosgroepen biedt hier een oplossing. Het momentum is er. We zullen het grijpen want als er iets is waar wij West-Vlamingen goed in zijn, dan is het de gedrevenheid om ervoor te gaan.”

Bert Lambrechts
gedeputeerde
provincie Limburg

“Een goed privaat bosbeheer is van onschatbare waarde voor een zo groene provincie als de onze. De Bosgroepen zijn met hun expertise, lokale terreinkennis en ruime dienstverlening het steunpunt voor de private en publieke boscijneers maar ook voor alle overheden en organisaties die bezig zijn met een gezond en duurzaam landschap. Dat de Limburgse bossen in relatief goede staat verkeren is mee de verdienste van Bosgroep Limburg en haar leden.”

“De afgelopen 25 jaar is er al een lange weg afgelegd, en daarvoor ben ik persoonlijk heel dankbaar. Ik wens jullie ook in de komende jaren een vruchtbaar resultaat van jullie inspanningen, en vooral veel werkvreugde tussen de stammen van ons bronsgroen Limburg.”

Riet Gillis
gedeputeerde
provincie Oost-Vlaanderen

“Onze provincie zet volop in op bosuitbreiding én op het klimaatrobuuster maken van bestaande bossen in Oost-Vlaanderen. Maar dat kan de Provincie niet alleen. De Oost-Vlaamse leden van De Bosgroepen bezitten samen bijna de helft van de totale bosoppervlakte in onze Provincie. De ondersteuning die De Bosgroepen bieden aan de individuele boscijneers is van onschatbare waarde om de doelstellingen van de Provincie te realiseren.

“De Bosgroepen zorgen voor de verbinding tussen de individuele boscijneers, die op die manier deel worden van het grotere bosplaatje in Vlaanderen. Enkel door sámen werk te maken van meer en beter bos, kunnen we het verschil maken. Nu, en in de toekomst!”

Bart Nevens
gedeputeerde
provincie Vlaams-Brabant

“De Bosgroepen verenigen niet enkel de boscijneers, ze begeleiden en ondersteunen hen ook bij het bosbeheer. Zo kunnen we projectmatig samenwerken om de Vlaamse doelstellingen inzake instandhouding, uitbreiding en toegankelijkheid van bossen te realiseren. Door de krachten te bundelen versterken we elkaars ervaringen en expertise en zorgen we ervoor dat dat leidt tot beter beheerde bossen. Zo kunnen we de Vlaamse boscijneers de beste dienstverlening geven en krijgen de bossen de aandacht die ze verdienen.”

“Ik wens De Bosgroepen een toekomst toe met nog meer samenwerking met de boscijneers wat zich op het terrein vertaalt in acties die bossen en de biodiversiteit ten goede komen. De Bosgroep Vlaams-Brabant werkt zo, samen met de Provincie, aan duurzaam beheerde bossen die klaar zijn voor de toekomst. Bossen zijn onze groene longen op het terrein en zijn van groot belang voor onze fysieke én mentale gezondheid. We maken resoluut de keuze voor meer én beter bos.!”

2000 - BEZOEK MINISTER YVES LETERME AAN BOSGROEP

2001 - BEZOEK WERKINGSGEBEID KERSVERSE BOSGROEP OOST-VLAANDEREN NOORD

2005 - MEDEWERKERSDAG GENT

2014 - BOS- EN HOUTBEURS, ZUTENDAAL

2010 - COÖRDINATOREN EN MEDEWERKERS, KATTVENNEN (GENK)

2000 - JAN MAMPAEY 1° LIMBURGSE COÖRDINATOR

2009 - LEDENDAG VLAANDEREN (MINISTER JOKE SCHAUVLIEGE)

2001 - EEN VAN DE EERSTE ARBEIDERSPLOEGEN IN ANTWERPEN

2009 - BESTUURDERSOVERLEG MET MINISTER HILDE CREVITS

2004 - BEZOEK MINISTER KRIS PEETERS 10 JAAR BOSGROEPWERKING

2004 - CURSUS SIMON KLINGEN

2011 - LEDEN VLAAMSE ARDENNEN

2007 - OPRICHTING COLIMBO IN LIMBURG

2002 - UITREIKING BOSEREPRISJ

2005 - EERSTE GEZAMENLIJK BESTUURDERSOVERLEG (KASTEEL GROENENBERG, SINT-PIETERS-LEEUV)

2005 - BESTUURDERSREIS ZWEDEN

2004 - BOSGROEPCOÖRDINATOREN

2008 - BOSGROEPCOÖRDINATOREN

Bert Wierbos, houtaankoper voor West Fraser

Als aankoper bij houtverwerkend bedrijf Norbord, sinds 2020 onderdeel van West Fraser, heeft Bert Wierbos een nauwe band met De Bosgroepen en een goed inzicht in de houtindustrie.

Welke meerwaarde hebben

De Bosgroepen voor de houtmarkt?

Bert: “We werkten altijd al met privéboseigenaars. Het zou goed zijn als alle particuliere bosbezitters zich aansluiten bij De Bosgroepen om een goed beheer en betere vermarkting van de producten mogelijk te maken. De houtindustrie maakt zich grote zorgen over onze bossen. Het gebruik van hout als duurzame grondstof wordt goed gepromoot, maar we moeten er ook voor zorgen dat er voldoende lokaal hout voor de volgende generaties is. Het huidige systeem van De Bosgroepen, waarbij ze dunningen uitvoeren en kloempen aanplanten onder bestaand bos, is op zich niet slecht. Maar het volstaat absoluut niet als je ziet welke rol bossen in de toekomst moeten spelen. Ik vind dat er al decennialang te weinig bos wordt vervangen door jong en weerbaarder bos, ook in bossen van Bosgroepleden. Met de huidige zeer mooie houtprijzen is het perfect mogelijk om volop in nieuw, weerbaar en biodivers bos te investeren en nog een surplus over te houden.”

Hoe verloopt de samenwerking?

“Goed. Ik doe altijd mee met de openbare houtverkopen, heel handig. Die volumes stegen door de jaren heen, maar zouden nog veel hoger kunnen. Het jaarvolume dat wij kopen van De bosgroepen bedraagt circa 10 % van ons totaal volume eigen aankoop, goed voor

ongeveer 10 000 m³ per jaar. In de 18 jaar dat ik met De Bosgroepen samenwerk, hebben we voor meer dan 4 miljoen euro aan hout gekocht via hen. Het is wel jammer dat wij als trouwe klant aan openbare veilingen moeten meedoen, dat er geen structurele samenwerking is.”

Zijn er anekdotes die je overhoudt aan die 18 jaar samenwerking?

“Toen we pas samenwerkten, organiseerde ik een houthakkersweekend bij mij thuis met natuurliefhebbers: ex-klasgenoten, ANB-medewerkers, jagers en ook mensen van Bosgroep Limburg. Natuurlijk maak je ook op het terrein veel mee. Zo gingen we eens met een Bosgroepcoördinator ter plekke na aanhoudende klachten van een eigenaar van een paardenweide, die beweerde dat een van onze vrachtwagens zijn stroomdraad beschadigde. Die eigenaar bleef volhouden dat wij het waren geweest. Terwijl we onderhandeldden over een oplossing, stopte er plots een vuilniswagen. De chauffeur sprong dolenthousiast uit zijn cabine. Hij had de week ervoor de

“Ik ken geen enkele andere organisatie of dienst waar zoveel bekwame bosbouwmensen bij elkaar zitten. De Bosgroepen moeten hun stem echter nog meer durven verheffen.”

draad beschadigd en was blij dat hij daar nu de eigenaar over kon aanspreken ...”

Hoe zie jij de toekomst voor De Bosgroepen?

“Ik zie een zeer grote rol voor hen weggelegd, maar er moeten meer middelen komen. Als de overheid meer en weerbaarder bos wil, moet ze hechter samenwerken met De Bosgroepen. Daarnaast vind ik dat De Bosgroepen meer moeten inzetten op certificering, bij voorkeur PEFC.”

Wat wens je De Bosgroepen toe voor de toekomst?

“Veel moed, want ze werken in een uitdagende wereld. Ik merk dat de medewerkers over veel kennis en goede wil beschikken en hoop dat er mensen blijven binnenstromen vanuit bosbouwopleidingen. Ik ken geen enkele andere organisatie of dienst waar zoveel bekwame specialisten bij elkaar zitten. Ze moeten hun stem echter nog meer durven verheffen en meer gewicht in de schaal krijgen aan de onderhandelingstafel.”

Kris Vandekerkhove en Sofie Verreydt, de toekomst van ecologisch bosbeheer

Hoe dragen De Bosgroepen bij aan de realisatie van diverse bossen die volop ecosysteemdiensten leveren, en welke grote uitdagingen zijn er op dit vlak? We vroegen het aan twee specialisten. Dr. ir. Kris Vandekerkhove is onderzoeker boscologie en bosbeheer aan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en lid van Bosgroep Houtland. De Bosgroepen doen regelmatig beroep op zijn expertise. Sofie Verreydt is docent milieu- en natuurbeheer aan de Thomas More Hogeschool en lid van Bosgroep Zuiderkempen. Binnen de Onderzoeksgroep Natuur, Bos en Landschap stelt ze natuurbeheerplannen op, onder andere in opdracht van De Bosgroepen. Ook voor excursies en stages voor studenten werkt ze samen met De Bosgroepen.

Welke meerwaarde leveren De Bosgroepen voor het Vlaamse bosareaal?

Kris Vandekerkhove: “De Bosgroepen zijn uniek in Vlaanderen, omdat ze op een vrijblijvende maar begeesterende manier private eigenaren enthousiasmeren voor meer en beter bos. Dankzij hun goede opleiding, gedrevenheid en aangeboren nieuwsgierigheid slagen de Bosgroepcoördinatoren erin om hun uitstekende vakkennis over te dragen. Uit onderzoek blijkt dat eigenaars vaak weinig vertrouwen hebben in aanbevelingen van de overheid, maar dat ze het advies van organisaties zoals De Bosgroepen wel toepassen.”

Sofie Verreydt: “Een bos is meer dan een verzameling bomen alleen. Het is tijdens terreinbezoeken met de Bosgroep dat eigenaars kennismaken met de karakteristieken van bossen zoals hun gelaagdheid, soortenrijkdom en samenhang. Door hun expertise en laagdrempeligheid verzekeren De Bosgroepen boscogenen van een goede opvolging en uitvoering van beheerwerk en een consistente aanpak over de grenzen van de individuele bossen heen. Dit is erg belangrijk voor de ecologische waarde van onze bossen.”

Voor welke grote uitdagingen staan bosbeheerders?

Kris: “Global change veranderde sterk de context waarbinnen onze bossen functioneren. Denk maar aan verzuurde bodems, toename

van ziekten en plagen, lange droogteperiodes, hittegolven en stormen. Er is nood aan veerkrachtige en stabiele bossen, met meer menging, ongelijkjarigheid en minder grootschalige ingrepen. Dat maakt bosbeheer complexer, maar ook uitdagend en boeiend voor de beheerder. Het plannen en uitvoeren van beheer wordt nog arbeids- en kennisintensiever. Een hele uitdaging voor De Bosgroepen!”

Sofie: “Misschien moeten we in het kader van klimaatverandering ook breder durven kijken dan de huidige lijst van soorten die we vaak als een heilige graal beschouwen. In een soortenrijk en veerkrachtig bos kunnen een aantal ingeburgerde soorten zoals walnoot, tamme kastanje of een robinia mogelijk een rol gaan spelen. De ecologische integratie van dergelijke soorten vraagt zeker verder onderzoek. Daarnaast blijft de ruimtelijke versnippering in Vlaanderen een uitdaging voor onze bossen. Door het bosbeheer alvast te ontsnipperen zetten De Bosgroepen in op robuustere boscomplexen.”

“Een toekomst waarbij elke Vlaamse boscogenaar de weg vindt naar De Bosgroepen, zou onze bossen enorm vooruithelpen.”

– Sofie Verreydt

“De wisselwerking tussen De Bosgroepen en de onderzoekswereld is inspirerend voor beide partijen.”

– Kris Vandekerkhove

Wat is jullie boodschap voor De Bosgroepen en hun leden?

Kris: “Blijf contact houden met de onderzoekswereld. Zo blijven jullie up-to-date rond de nieuwste kennis en daag je onderzoekers uit om de theorie aan de praktijk te toetsen. Deze wisselwerking is inspirerend voor beide partijen. Beleidsmakers, blijf investeren in De Bosgroepen, want het is een succesformule. Het grote succes en de uitdagingen om bosuitbreiding te realiseren maken de nood aan voldoende middelen groot.”

Sofie: “Koester je bos. Het levert zoveel meer dan tastbare producten. Tijdens corona werd duidelijk dat bossen en open ruimte een basisbehoefte zijn. Samen in het bos zijn zorgt voor verbinding met de natuur en met elkaar. Bosgroepen: zet jullie troeven, expertise en geslaagde aanpak in de kijker. Jullie oprechte aandacht voor de boscogenaars en professionaliteit in adviesverlening en terreinuitvoering schept vertrouwen en zorgt voor resultaat. Een toekomst waarbij elke Vlaamse boscogenaar de weg vindt naar De Bosgroepen zou onze bossen enorm vooruithelpen.”

KOEPSEL

PAC Het Zuid - Woodrow
Wilsonplein 2
9000 Gent
09 267 78 65
koepel@bosgroepen.be

WEST-VLAANDEREN

Houtland 1
Kasteel Tillegem
Tillegemstraat 81
8200 Brugge
050 40 70 23
bosgroephoutland@
west-vlaanderen.be

Ijzer en Leie 2

Vaartstraat 7
8902 Zillebeke
057 23 08 46
clint.callens@
west-vlaanderen.be

OOST-VLAANDEREN

Oost-Vlaanderen Noord 3
Woodrow Wilsonplein 2
9000 Gent
09 267 78 60
bosgroepnoord@
oost-vlaanderen.be

Midden Oost-Vlaanderen 4

Woodrow Wilsonplein 2
9000 Gent
09 267 78 60
bosgroepmidden@
oost-vlaanderen.be

Vlaamse Ardennen tot Dender 5

Veemarkt 27
9600 Ronse
055 21 62 80
vlaamseardennen@
bosgroep.be

ANTWERPEN

Antwerpse Gordel 6
Schildesteeweg 99
2520 Ranst
03 355 09 40
antwerpsegordel@
bosgroep.be

Kempens Noord 7

Polderstraat 33
2360 Oud-Turnhout
014 85 90 17
kempensnoord@bosgroep.be

Zuiderkempens 8

Britselaan 20 C
2260 Westerlo
tel. 014 27.96.55
zuiderkempens@bosgroep.be

VLAAMS-BRABANT 9

Bosgroep Vlaams Brabant
Diestsevest 54 bus 101
3000 Leuven
016 26 76 00
info@
bosgroepvlaamsbrabant.be

LIMBURG 10

Bosgroep Limburg
p.a. provincie Limburg
Universiteitslaan 1
3500 Hasselt
011 23 73 28
bosgroep@limburg.be

De Bosgroepen verbinden eigenaars

Vlaanderen telt ongeveer 140 000 ha bos. Zo'n 60% hiervan is in handen van privéboseigenaars. Vaak gaat het om bos van minder dan 1 ha groot. Toch hebben ook kleinere bossen een grote ecologische waarde, zeker in Vlaanderen waar de groene ruimte beperkt is. We kunnen er dus maar beter goed voor zorgen. Een kwarteeuw geleden werd daarom een netwerk van Bosgroepen opgericht. Het doel: bouseigenaars ondersteunen om deze versnipperde bossen zo duur-

zaam mogelijk te beheren.

De Bosgroepen ondersteunen bouseigenaars bij alles wat komt kijken bij het hebben of aanleggen van een bos. Wij helpen particulieren, bedrijven en lokale besturen om hun bosdroom waar te maken en volgen ook nadien de aanplant op. Wij geven advies op maat, helpen bij de bosadministratie, coördineren beheerwerken en organiseren houtverkopen, activiteiten en cursussen. Bovendien zetten we actief in

op toegankelijkheid van deze privébossen.

In Vlaanderen zijn 10 vzw's actief, verspreid over verschillende regio's. Samen met onze 15 000 leden beheren we 60 000 ha bos in Vlaanderen. Dankzij dit sterke netwerk nemen De Bosgroepen een unieke positie in, in de Vlaamse bos- en natuursector: we vertalen duurzaam bosbeheer van het beleid naar het terrein en geven tegelijk waardevol advies vanuit de praktijk.